

Ärende: VN/7491/2024

Kriterier för naturskogar i Finland

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Natur och Miljö tackar för möjligheten att utlåta sig om kriterierna för naturskogar i Finland.

Kriterierna är orimliga och bör revideras.

Natur och Miljö framför att om man fastställer de extrema kriterier som regeringen nu föreslår, skapar man en alltför snäv syn på ett komplicerat landskap, vilket inte gagnar naturskyddet som är målet för EUs strategi. Finland och övriga EU länder har inte bara en skyldighet att ta fram kriterier för naturskydd, utan också att faktiskt skydda områden med den höga naturvården för att motverka förlusten av biologisk mångfald. Vi anser att man med de föreslagna kriterierna skulle misslyckas med det andra steget. Kriterierna är orimliga och bör därför revideras.

METSO-områdena bör inte omfattas av lika stränga kriterier eftersom detta program är frivilligt för privatpersoner, till skillnad från statens obligatoriska skydd av sina skogar som uppfyller kriterierna.

I Finland, där gamla skogar är sällsynta, måste vi skydda även de relativt gamla skogarna istället för att söka efter skogar som inte finns.

Medelåldern för dominerande trädbestånd som kriterium är för hög

Både de föreslagna kriterierna om medelålder för det dominerande trädbeståndet och minimimängden död ved per hektar för att skogen ska räknas till naturskog är orimliga. De väldigt få skogsområden i södra delen av landet som kunde uppfylla dessa krav ska givetvis prioriteras och fredas omedelbart, men både när det gäller stats- och privatägda marker minskar sannolikheten avsevärt att en skog råkar ha trädbestånd som uppfyller så exceptionella kriterier. Medelåldern är helt enkelt för hög.

En hög medelålder för ett trädbestånd är inte en bra indikation på naturskog eller urskog (vilket till och med nämns i förslaget). Där står att "Urskogar kan dock även innehålla yngre bestånd i förnygringsfasen (till exempel efter naturliga störningar)." Natur och Miljö vill understryka att också yngre trädbestånd inte är ovanligt i naturskogar och påverkar avsevärt medelåldern nedåt, men behöver inte göra skogen mindre skyddsvärd. Orimligt högt uppställda medelåldersvärden tyder snarast på en strävan att minimera andelen naturskogar som kan fredas på kort sikt, till gagn för skogsindustrin istället för naturskydd. När kriterierna kanske väl uppdateras till vettiga siffror i framtiden kommer ju en stor andel av de lämpliga skogsområdena redan vara kalhuggna och får då fortsättningsvis utnyttjas industriellt.

Vidare bör kriterierna inte begränsas till enstaka specifika värden. Moderna nätverktyg finns idag för att snabbt skanna landskapet efter trädbeståndens medelålder. Naturskogarna som uppfyller de valda kriterierna bör prioriteras, men med tanke på att så obetydliga arealer uppfyller kriterierna bör screeningen sedan fokusera på områden som i medelålder är 20 år yngre, och sedan ytterligare 20 år yngre, och ännu ytterligare 20 år yngre. En skog vars trädbestånds medelålder är 80 år kan vara en mosaik med partier som är väldigt gamla och på grund av störningar finns partier som är unga och minskar medelåldern avsevärt. Ett sådant mosaiklandskap brukar innehålla en väldigt hög biologisk mångfald och kan bara värd att skydda, speciellt med METSO-medel. Värt att minnas är ju att skogen blir äldre och får mer död ved automatiskt när den fredas och får utvecklas ifred.

Genom en sådan screeningsmetod får vi en bättre förståelse för hur trädåldersstrukturen är fördelad över landskapet och kan därmed freda skog mer ändamålsenligt istället för att blint stirra på orimliga kriterier. Ett 3 hektars sydborealt skogsskifte med medelålder 140 år kunde exempelvis kantas av ett skogsområde på 5 hektar med medelålder 110 år och ett ytterligare område med medelålder 80 år på 5 hektar. Detta område skulle vara ett ypperligt fredningsobjekt, men skulle förbises med de nuvarande kriterierna, både för att ett 3 hektars område med 140 års ålder är för litet, och för att de andra skogarna inte räknas som gamla, trots att de faktiskt är gamla. I Finland, där gamla skogar är sällsynta, måste vi skydda även de relativt gamla skogarna istället för att söka efter skogar som inte finns.

Mängden död ved som kriterium är för högt uppställt

Det är inte heller önskvärt att stirra sig blind på mängden död ved som kriterium för en skyddsvärd skog. Ett äldre trädbestånd bildar mer död ved kontinuerligt och uppnår i de flesta fall de utvalda kriterierna för död ved i snabbare takt än kriterierna för medelålder, då denna kvickt kan minska på grund av naturliga störningar. Naturliga störningar kan däremot snabbt gynna mängden död ved, exempelvis stormskador.

Kriterierna för naturskog är för strama och förklaras ej

Vi efterlyser transparenta och vetenskapliga förklaringar till de enskilda siffrorna för medelålder, mängden död ved och minimiarealen. Även om kriterierna påstås ha tagits fram med hänsyn till biologisk mångfald och naturskydd, verkar de mer ändamålsenliga för skogsindustrin än naturvården, både på kort och lång sikt.

Vi efterlyser en transparent förklaring till de enskilda siffrorna för a) medelålder, b) mängd död ved och c) minimiareal som kriterier. Det räcker inte att nämna att man "har tagit del av vetenskaplig data" vid utarbetandet av kriterierna, utan att klargöra källorna transparent.

Till sist vill vi framföra att det är positivt att det utarbetas kriterier för definition av urskogar och naturskogar om målet är att främja att skog bevaras och skyddas och för att underlätta att ordentliga uppföljningar görs.

Sederholm Camilla
Natur och Miljö r.f - centralkansliet, Annegatan 26, Helsingfors